Region Stockholm

15

Yttrande över remiss Författningsändringar inom området social trygghet med anledning av Förenade kungarikets utträde ur den Europeiska unionen

HSN 2021-2614

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Utredning och beställarstöd
Christianne Huntsman
Bengt Mosesson

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2022-02-17

HSN 2021-2614

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande över remiss Författningsändringar inom området social trygghet med anledning av Förenade kungarikets utträde ur den Europeiska unionen

Ärendebeskrivning

I promemorian föreslås författningsändringar i nationell lagstiftning med anledning av Förenade kungariket Storbritannien och Nordirlands (Förenade kungariket) utträde ur Europeiska unionen (EU) och det nya handels- och samarbetsavtalet med det tillhörande protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Socialdepartementet promemoria ”Författningsändringar inom området social trygghet med anledning av Förenade kungarikets utträde ur den Europeiska unionen” S2021/07548.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande överlämnas till Socialdepartementet som nämndens yttrande.

Överväganden

Hälso-och sjukvårdsförvaltningen har inga synpunkter på promemorian. Utredningen är bred och gedigen. De författningsändringar som föreslås är nödvändiga för att protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen ska kunna tillämpas i praktiken.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut förväntas få oförändrade ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Ändringarna bidrar inte till förändrade konsekvenser gällande patientsäkerhet.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Förslag till beslut förväntas få oförändrade konsekvenser för jämlik och jämställd vård.

Miljökonsekvenser
Förslag till beslut förväntas få oförändrade konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Promemorians förslag kommer inte medföra några administrativa förändringar i handläggningen av den enskilde.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Margareta Tufvesson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Socialdepartementet

Godkänd av Anders Ahlsson, 2022-02-17

Regeringskansliet

Promemoria

2021-11-24
S2021/07548

Socialdepartementet

Författningsändringar inom området social trygghet med anledning av Förenade kungarikets utträde ur den Europeiska unionen

Innehåll

1 Inledning 4

2 Författningsförslag 5

2.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken 5

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar 7

2.3 Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) 8

2.4 Förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) 10

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. 12

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd 14

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1652) om ersättning för fysioterapi 15

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning 16

2.9 Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168) 17

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:514) om regionernas och kommunernas kostnadsansvar för viss vård i utlandet 18

2.11 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2013:711) om ersättningar för vissa vårdkostnader i internationella förhållanden 19

3 Bakgrund 22

3.1 Bakgrunden till avtalet om handel och samarbete mellan EU och Förenade kungariket 22

3.2 Protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen 23
3.2.1 Den rättsliga grunden för handels- och samarbetsavtalet samt protokollets direkta tillämplighet 27

3.3 Personuppgiftsöverföring mellan medlemsstater och Förenade kungariket 28

4 Överväganden och förslag 29

4.1 Kompletterande bestämmelser med anledning av protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen 29
4.1.1 Övergripande bedömning 29
4.1.2 Behandling av personuppgifter 30

4.2 Författningsändringar inom socialförsäkringsområdet 32
4.2.1 Försäkringstillhörighet för lokalt anställda vid svenska utlandsmyndigheter 32
4.2.2 Ändring, omprövning och överklagande av beslut om intyg om social trygghet 34
4.2.3 Regioners ansvar att tillhandahålla försäkringsmedicinska utredningar 36

4.3 Författningsändringar inom hälso- och sjukvård m.m. 37
4.3.1 Hälso- och sjukvård 37
4.3.2 Tandvård 38
4.3.3 Läkemedelsförmåner 39
4.3.4 Statligt tandvårdsstöd, fysioterapiersättning, läkarvårdsersättning samt undersökning, vård, behandling och läkemedel vid allmänfarlig sjukdom 41

4.3.5 Regionernas och kommunernas kostnadsansvar för vård enligt avtalet 41
4.3.6 Regionernas rätt till ersättning för vårdkostnader hänförliga till avtalet 43
4.3.7 Hänvisning till protokollet i patientlagen 44
4.3.8 Hänvisning till protokollet i ersättningslagen 45

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser 47

6 Konsekvenser 48

7 Författningskommentar 52

7.1 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken 52

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar 54

7.3 Förslaget till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) 55

7.4 Förslaget till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125) 56

7.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. 57

7.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd 58

7.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:1652) om ersättning för fysioterapi 59

7.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning 60

7.9 Förslaget till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168) 60

7.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (2013:514) om regionernas och kommunernas kostnadsansvar för viss vård i utlandet 61

1 Inledning

I promemorian föreslås författningsändringar i nationell lagstiftning med anledning av Förenade kungariket Storbritannien och Nordirlands (Förenade kungariket) utträde ur Europeiska unionen (EU) och det nya handels- och samarbetsavtalet[1] med det tillhörande protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen.

Författningsändringarna har sin grund i att Förenade kungariket lämnade EU natten till den 1 februari 2020 och då blev ett s.k. tredjeland. Innebörden av att bli ett tredjeland är bl.a. att landet inte längre omfattas av de hänvisningar som görs till EU eller Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) i nationell författningstext. För att även Förenade kungariket ska omfattas av bestämmelserna krävs vissa anpassningar i nationell lagstiftning. Författningsändringarna är nödvändiga dels för att protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen ska kunna tillämpas i praktiken och få effektivt genomslag dels för att möjliggöra en tillämpning av protokollet som ligger i linje med tidigare tillämpning. Handels- och samarbetsavtalet och dess protokoll började tillämpas provisoriskt den 1 januari 2021 och trädde i kraft den 1 maj 2021. De kompletterande nationella bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023 och från och med ikraftträdandet tillämpas på alla situationer som omfattas av protokollet och som inträffat efter att protokollet började tillämpas provisorisk.

[1] Rådets beslut (Euratom) 2020/2253 av den 29 december 2020 om godkännande av Europeiska kommissions ingående av avtalet mellan Förenade kungariket Storbritannien och Nordirlands regering och Europeiska atomenergigemenskapen om samarbete om säker och fredlig användning av kärnenergi, och av Europeiska kommissionens ingående, på Europeiska atomenergigemenskapens vägnar, av handels- och samarbetsavtalet mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade konungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan.

2 Författningsförslag

2.1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken

dels att nuvarande 4 kap. 5 a § ska betecknas 4 kap. 6 §,

dels att 4 kap. 1 §, den nya 4 kap. 6 § och 113 kap. 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 kap.	
1 §	
I detta kapitel finns bestämmelser om	
– försäkringsgrenar i 2 §,	
– försäkrad och gällande skydd i 3 och 4 §§, och	
– internationella förhållanden i *5 §*.	– internationella förhållanden i 5 *och 6 §§*.
4 kap.	
6 §[1]	
En person som är lokalt anställd vid en svensk utlandsmyndighet är inte försäkrad enligt denna balk när det gäller den anställningen. En sådan person ska inte anses som offentligt anställd vid tillämpning av förordning (EG) nr 883/2004 om sam-	En person som är lokalt anställd vid en svensk utlandsmyndighet är inte försäkrad enligt denna balk när det gäller den anställningen. En sådan person ska inte anses som offentligt anställd vid tillämpning av förordning (EG) nr 883/2004 om samord-

[1] Senaste lydelse av tidigare 4 kap. 5 a § 2013:747.

ordning av de sociala trygghetssystemen.	ning av de sociala trygghetssystemen *eller av avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan.*

113 kap.

2 §[2]

Beslut i ärenden om förmåner enligt denna balk får ändras, omprövas och överklagas med tillämpning av bestämmelserna i 3–21 §§, om inget annat följer av bestämmelserna i 22–40 §§.

Det som anges i första stycket gäller även beslut i ärenden

– enligt 19 kap. om bidragsskyldigas betalningsskyldighet mot Försäkringskassan, och

– om utfärdande av intyg för tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.	– om utfärdande av intyg för tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

---

[2] Senaste lydelse 2010:1312.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar

Härigenom föreskrivs att 3 § lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
3 §[1]	
En regions ansvar enligt 2 § avser försäkrade som är bosatta inom regionen. Detsamma gäller i fråga om försäkrade som har skyddad folkbokföring enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och som stadigvarande vistas inom regionen.	
Regionens ansvar omfattar även den som, utan att vara bosatt inom regionen, är försäkrad i Sverige enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och är förvärvsverksam eller registrerad som arbetssökande inom regionens område.	Regionens ansvar omfattar även den som, utan att vara bosatt inom regionen, är försäkrad i Sverige enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan* och är förvärvsverksam eller registrerad som arbetssökande inom regionens område.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

[1] Senaste lydelse 2019:989.

2.3 Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

Härigenom föreskrivs att 8 kap. 2 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
8 kap.	
2 §[1]	
Regionen ska även erbjuda en god hälso- och sjukvård åt	
1. den som, utan att vara bosatt här, har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom och moderskap enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen, och	1. den som, utan att vara bosatt här, har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom och moderskap enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan*, och
2. den som avses i 5 kap. 7 § första stycket socialförsäkringsbalken och som omfattas av förordningen.	2. den som avses i 5 kap. 7 § första stycket socialförsäkringsbalken och som omfattas av förordningen *eller avtalet.*
Vården ska erbjudas av den region inom vars område personen är förvärvsverksam eller, i fråga om en person som är arbetslös, den region inom vars område denne är registrerad som arbetssökande. I den utsträck-	Vården ska erbjudas av den region inom vars område personen är förvärvsverksam eller, i fråga om en person som är arbetslös, den region inom vars område denne är registrerad som arbetssökande. I den utsträck-

[1] Senaste lydelse 2019:973.

ning familjemedlemmar till dessa personer har rätt till vård-förmåner i Sverige vid sjukdom och moderskap enligt vad som följer av förordningen, ska familjemedlemmarna erbjudas vård av samma region. Om familjemedlemmarna är bosatta i Sverige gäller dock 1 §.	ning familjemedlemmar till dessa personer har rätt till vård-förmåner i Sverige vid sjukdom och moderskap enligt vad som följer av förordningen *eller avtalet*, ska familjemedlemmarna erbjudas vård av samma region. Om familjemedlemmarna är bosatta i Sverige gäller dock 1 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

2.4 Förslag till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125)

Härigenom föreskrivs att 5 a § tandvårdslagen (1985:125) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	5 a §[1]
Regionen ska även erbjuda en god tandvård åt dem som, utan att vara bosatta i Sverige, har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Detsamma ska gälla för den som avses i 5 kap. 7 § första stycket socialförsäkringsbalken och som omfattas av nämnda förordning. Tandvården ska i dessa fall erbjudas av den region inom vars område personen är förvärvsverksam eller, när det gäller en person som är arbetslös, den region inom vars område denne är registrerad som arbetssökande. I den utsträckning familjemedlemmar till dessa personer har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom, enligt vad som följer av den *nämna* förordningen, ska familjemedlemmarna erbjudas tandvård av samma region. Om	Regionen ska även erbjuda en god tandvård åt dem som, utan att vara bosatta i Sverige, har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan*. Detsamma ska gälla för den som avses i 5 kap. 7 § första stycket socialförsäkringsbalken och som omfattas av nämnda förordning *eller avtal.* Tandvården ska i dessa fall erbjudas av den region inom vars område personen är förvärvsverksam eller, när det gäller en person som är arbetslös, den region inom vars område denne är registrerad som arbetssökande. I den utsträckning familjemedlemmar till dessa

[1] Senaste lydelse 2019:860.

familjemedlemmarna är bosatta i Sverige gäller dock 5 §.	personer har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom, enligt vad som följer av den *nämnda förordningen eller avtalet*, ska familjemedlemmarna erbjudas tandvård av samma region. Om familjemedlemmarna är bosatta i Sverige gäller dock 5 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

2.5 Förslag till lag om ändring i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m.

Härigenom föreskrivs att 4 och 22 §§ lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 §[1]	
Rätt till förmåner enligt denna lag har	
1. den som är bosatt i Sverige,	
2. den som, utan att vara bosatt här, har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom eller moderskap enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen, och	2. den som, utan att vara bosatt här, har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom eller moderskap enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan*, och
3. den som avses i 5 kap. 7 § första stycket socialförsäkringsbalken och som omfattas av nämnda förordning.	3. den som avses i 5 kap. 7 § första stycket socialförsäkringsbalken och som omfattas av nämnda förordning *eller nämnda avtal.*

Rätt till förmåner enligt 5 och 20 §§ med undantag för varor som avses i 18 § andra punkten har även den som i annat fall, utan att vara bosatt i Sverige, har anställning här.

[1] Senaste lydelse 2017:49.

22 §[2]

Kostnader för förmåner enligt denna lag ersätts av den region inom vars område den berättigade är bosatt.

Om den berättigade inte är bosatt inom någon regions område, ska den region inom vars område den berättigade är förvärvsverksam eller, när det gäller en person som är arbetslös, den region inom vars område personen är registrerad som arbetssökande, svara för kostnader för förmåner enligt denna lag. När det gäller den som är berättigad till förmåner enligt denna lag i egenskap av familjemedlem till anställd eller egenföretagare enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004, ska i stället den region inom vars område den anställde eller egenföretagaren är förvärvsverksam eller registrerad som arbetssökande svara för kostnaderna för förmånerna.

Om den berättigade inte är bosatt inom någon regions område, ska den region inom vars område den berättigade är förvärvsverksam eller, när det gäller en person som är arbetslös, den region inom vars område personen är registrerad som arbetssökande, svara för kostnader för förmåner enligt denna lag. När det gäller den som är berättigad till förmåner enligt denna lag i egenskap av familjemedlem till anställd eller egenföretagare enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan,* ska i stället den region inom vars område den anställde eller egenföretagaren är förvärvsverksam eller registrerad som arbetssökande svara för kostnaderna för förmånerna.

I andra fall än som avses i första och andra styckena ersätts kostnaderna av den region inom vars område den som förskrivit en förmånsberättigad vara har sin verksamhetsort.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

---

[2] Senaste lydelse 2019:911.

2.6 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd

Härigenom föreskrivs att 1 kap. 5 § lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
1 kap.	
5 §[1]	
Statligt tandvårdsstöd får lämnas om patienten, när tandvårdsåtgärden påbörjas,	
1. är försäkrad för bosättningsbaserade förmåner enligt 4 och 5 kap. socialförsäkringsbalken, eller	
2. utan att vara bosatt här har rätt till förmåner som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.	2. utan att vara bosatt här har rätt till förmåner som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

[1] Senaste lydelse 2010:1322.

2.7 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1652) om ersättning för fysioterapi

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1993:1652) om ersättning för fysioterapi ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §[1]	
Bestämmelserna i denna lag gäller vid fysioterapeutisk behandling av den som är bosatt i Sverige, om inte något annat är särskilt föreskrivet.	
Bestämmelserna i denna lag gäller även vid fysioterapeutisk behandling av den som, utan att vara bosatt i Sverige, har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom och moderskap enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Detsamma gäller för den som avses i 5 kap. 7 § första stycket socialförsäkringsbalken och som omfattas av nämnda förordning.	Bestämmelserna i denna lag gäller även vid fysioterapeutisk behandling av den som, utan att vara bosatt i Sverige, har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom och moderskap enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan.* Detsamma gäller för den som avses i 5 kap. 7 § första stycket socialförsäkringsbalken och som omfattas av nämnda förordning *eller avtal*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

[1] Senaste lydelse 2013:1145.

2.8 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §[1]	
Bestämmelserna i denna lag gäller vid vård av den som är bosatt i Sverige, om inte något annat är särskilt föreskrivet.	
Bestämmelserna i denna lag gäller även vid vård av den som, utan att vara bosatt i Sverige, har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom och moderskap enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen. Detsamma ska gälla för den som avses i 5 kap. 7 § första stycket socialförsäkringsbalken och som omfattas av nämnda förordning.	Bestämmelserna i denna lag gäller även vid vård av den som, utan att vara bosatt i Sverige, har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom och moderskap enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan.* Detsamma ska gälla för den som avses i 5 kap. 7 § första stycket socialförsäkringsbalken och som omfattas av nämnda förordning *eller avtal*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

[1] Senaste lydelse 2010:1318.

2.9 Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168)

Härigenom föreskrivs att 7 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
7 kap.	
3 §[1]	
Kostnadsfrihet enligt 1 och 2 §§ gäller	
1. den som enligt 5 kap. socialförsäkringsbalken är bosatt i Sverige,	
2. den som utan att vara bosatt här har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen,	2. den som utan att vara bosatt här har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan,*
3. utländska sjömän när det gäller undersökning, vård, behandling och läkemedel vid gonorré, klamydia och syfilis enligt en internationell överenskommelse rörande vissa lättnader för sjömän vid behandling för könssjukdom av den 1 december 1924, och	
4. den som omfattas av lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.	

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

[1] Senaste lydelse 2016:523.

2.10 Förslag till lag om ändring i lagen (2013:514) om regionernas och kommunernas kostnadsansvar för viss vård i utlandet

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2013:514) om regionernas och kommunernas kostnadsansvar för viss vård i utlandet ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
2 §[1]	
En region har, om inget annat sägs i denna lag, kostnadsansvar för ersättningar som har bestämts enligt	
1. 7, 8 eller 9 § lagen (2013:513) om ersättning för kostnader till följd av vård i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller	
2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen.	2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan*.
Första stycket gäller endast ersättningar som har betalats ut *till* en patient som vid tiden för den vård ersättningen avser	Första stycket gäller endast ersättningar som har betalats ut *avseende* en patient som vid tiden för den vård ersättningen avser
1. var bosatt inom regionen, eller	
2. hade skyddad folkbokföring enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistades inom regionen.	

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2023.

---

[1] Senaste lydelse 2019:960.

2.11 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2013:711) om ersättningar för vissa vårdkostnader i internationella förhållanden

Härigenom föreskrivs att 4 och 11 §§ förordningen (2013:711) om ersättningar för vissa vårdkostnader i internationella förhållanden ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
4 §[1]	
Försäkringskassan ska ersätta en region för kostnader som avser hälso- och sjukvård, tandvård, sjukresor, sjuktransporter och inköp av varor som omfattas av bestämmelserna i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. om	
1. kostnaderna har uppkommit till följd av rådets förordning (EEG) nr 1408/71 av den 14 juni 1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen,	
2. kostnaderna har uppkommit till följd av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen,	2. kostnaderna har uppkommit till följd av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan*,
3. det följer av en överenskommelse om social trygghet eller sjukvårdsförmåner mellan Sverige och annan stat, eller	
4. kostnaderna avser personer som vid tillämpning av förordning (EG) nr 883/2004 bedöms vara bosatta i Sverige men som inte ska folkbokföras.	4. kostnaderna avser personer som vid tillämpning av förordning (EG) nr 883/2004 *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemen-*

[1] Senaste lydelse 2019:1095.

	skapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan bedöms vara bosatta i Sverige men som inte ska folkbokföras.

Första stycket gäller inte kostnader som en region ansvarar för enligt lagen(2013:514) om regionernas och kommunernas kostnadsansvar för viss vård i utlandet.

11 §[2]

Försäkringskassan ska samråda med en region inför beslut om	
1. tillstånd för planerad vård enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen, och	1. tillstånd för planerad vård enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan*, och
2. ersättning för kostnader som avses i artiklarna 26 b 7 och 26 c 8 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser för förordning EG nr 883/2004.	2. ersättning för kostnader som avses i artiklarna 26 b 7 och 26 c 8 Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 987/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser för förordning EG nr 883/2004, *eller i artiklarna SSCI.23 7 och 8 i bilaga SSC-7 till protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen i ovan nämnda avtal*.

[2] Senaste lydelse 2019:1095.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2023.

3 Bakgrund

3.1 Bakgrunden till avtalet om handel och samarbete mellan EU och Förenade kungariket

Efter en folkomröstning den 23 juni 2016 anmälde Förenade kungariket den 29 mars 2017 sin avsikt att träda ur EU i enlighet med artikel 50 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). Förenade kungarikets utträde ur EU skedde den 1 februari 2020 och i samband med detta trädde även avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (utträdesavtalet) i kraft. I och med utträdesavtalets ikraftträdande inleddes en övergångsperiod som gällde från utträdestidpunkten till och med den 31 december 2020. Under övergångsperioden tillämpade Förenade kungariket i huvudsak det EU-rättsliga regelverket, vilket innefattade bl.a. en fortsatt tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (förordning 883/2004) och förordning (EG) nr 987/2009 av den 16 september 2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen (förordning 987/2009). Enligt utträdesavtalets bestämmelser i avdelning II fortsätter förordningarna 883/2004 och 987/2009 att gälla för vissa personer i vissa situationer även efter övergångsperiodens slut.

EU och Förenade kungariket förde under övergångsperioden förhandlingar om parternas framtida relationer inom en rad gränsöverskridande frågor, bl.a. om samordningen av de sociala trygghetssystemen. Den 24 december 2020 kom parterna överens om avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan (handels-

och samarbetsavtalet). Handels- och samarbetsavtalet började tillämpas provisoriskt den 1 januari 2021 och trädde i kraft den 1 maj 2021, efter Europaparlamentets godkännande och rådets beslut att ingå avtalet. Parterna har genom avtalet bl.a. överenskommit att de ska samordna sina sociala trygghetssystem i enlighet med protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen (protokollet), för att säkerställa rätten till social trygghet för de personer som omfattas av protokollet. Bilagorna SSC-1–8 till protokollet samt tilläggen till dessa utgör en integrerad del av protokollet.

Utformningen av protokollet följer systematiken i förordning 883/2004 och bestämmelserna överensstämmer i stor utsträckning med regleringen i förordningen. Protokollets bilaga SSC-7 innehåller tillämpningsbestämmelser som i huvudsak motsvarar bestämmelserna i förordning 987/2009. Utgångspunkten är att protokollet är direkt tillämpligt. Enligt artikel SSC.70 gäller protokollet i 15 år och det kan sedan komma att omförhandlas om parterna så önskar.

3.2 Protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen

Protokollet tillsammans med bilagorna och tilläggen utgör en del av handels- och samarbetsavtalet mellan EU och Förenade kungariket. Genom protokollet samordnas de sociala trygghetssystemen mellan EU och Förenade kungariket när personer som omfattas av protokollet rör sig mellan EU:s medlemsstater och Förenade kungariket efter den 31 december 2020.

För att hantera frågor som omfattas av protokollet har EU och Förenade kungariket, i enlighet med artikel 8.1 p i handels- och samarbetsavtalet, inrättat en specialiserad kommitté för samordning av de sociala trygghetssystemen. Kommittén består av företrädare för vardera parten (artikel 8.5 i handels- och samarbetsavtalet). Bland kommitténs uppgifter märks att den ska övervaka och granska genomförandet av avtalet i berörda delar och säkerställa att det fungerar korrekt. Vidare ska kommittén bl.a. fatta beslut och anta rekommendationer i frågor som avtalet föreskriver och diskutera tekniska frågor (artikel 8.4 i handels- och samarbetsavtalet). Den

specialiserade kommittén får göra ändringar i bilagorna och tilläggen till protokollet (artikel SSC.68 i protokollet).

Protokollet är tillämpligt på personer som är lagligen bosatta i en medlemsstat eller i Förenade kungariket och ska tillämpas vid gränsöverskridande situationer som uppstår mellan en eller flera medlemsstater och Förenade kungariket (artiklarna 489 och 490 i handels- och samarbetsavtalet). Protokollet är tillämpligt på personer, inbegripet statslösa personer och flyktingar, som omfattas eller har omfattats av lagstiftningen i en eller flera stater, samt deras familjemedlemmar och efterlevande (artikel SSC.2 i protokollet). Kravet om att en person ska omfattas eller ha omfattats av lagstiftningen i något av länderna innebär att personen ska vara försäkrad eller ha varit försäkrad i något av de aktuella länderna. Bara en stats lagstiftning ska vara tillämplig vid en gränsöverskridande situation och tillämplig lagstiftning avgörs enligt regleringen i protokollet.

De sakområden som omfattas av protokollet och de sakområden som undantas från dess tillämpningsområde framgår av artikel SSC.3. Protokollet ska tillämpas på all lagstiftning som reglerar sådana förmåner som omfattas av sakområdena. De sakområden som ingår motsvarar till stora delar de sakområden som omfattas av förordning 883/2004 och som nedtecknats i den icke-bindande förklaringen, av vilken det framgår vilka av medlems-staternas respektive sociala trygghetsförmåner som faller inom sakområdet i förordning 883/2004 (artikel 9). I protokollet regleras emellertid inte att parterna i särskild ordning ska informera om vilken svensk lagstiftning som omfattas av protokollet. Parterna ska i stället till den specialiserade kommittén för samordning av de sociala trygghetssystemen anmäla förändringar i den nationella lagstiftningen när det gäller grenar som omfattas av artikel SSC.3 (artikel SSC.59). Vägledning för vilken nationell lagstiftning som omfattas av protokollets sakområden kan förvisso hämtas från den lagstiftningsförteckning som Sverige har gett in enligt förordning 883/2004, men eventuella skillnader mellan protokollet och förordning 883/2004 bör beaktas.

Närmare om sakområdena

Protokollet är bl.a. tillämpligt på de grenar av den sociala tryggheten som rör förmåner vid sjukdom och ålderdom, förmåner vid moderskap och likvärdiga förmåner vid faderskap. Detta framgår av artikel SSC.3 1 a–b i protokollet. Som angetts ovan ska protokollet tillämpas på all lagstiftning som reglerar sådana förmåner som omfattas av sakområdena. Svenska förmåner som omfattas av sakområdena sjukdom, ålderdom, moderskap och faderskap regleras i bl.a. socialförsäkringsbalken, hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), tandvårdslagen (1985:125), lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd, lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning, lagen (1993:1652) om ersättning för fysioterapi, lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. och smittskyddslagen (2004:168). Som beskrivits ovan finns det inte någon uttömmande förteckning över de nationella förmåner som omfattas av sakområdet i protokollet.

De allmänna principerna i förordning 883/2004 ingår i protokollet, t.ex. principerna om likabehandling, sammanläggning av försäkringsperioder, likställande av omständigheter, förmåner, inkomster och händelser samt principen om ett lands lagstiftning. Härutöver omfattar protokollet även den s.k. exportabilitetsprincipen som dock inte fullt ut gäller för samtliga av protokollets försäkringsgrenar.

I artikel SSC.3 4 anges de förmåner på vilka protokollet inte ska tillämpas. Av artikel SSC.3 4 a framgår att förmåner som klassificeras som s.k. särskilda icke-avgiftsfinansierade förmåner är undantagna från protokollets tillämplighet om de listas i del I i bilaga SSC-1 till protokollet. Detta innebär att bostadstillägg för pensionärer som lämnas med stöd av 100–103 kap. socialförsäkringsbalken, förkortad SFB, och äldreförsörjningsstöd enligt 74 kap. SFB inte heller samordnas enligt protokollets bestämmelser eftersom de är listade i nämnda bilaga. Detta är i överensstämmelse med den underrättelse som Sverige gjort med hänsyn till förordning 883/2004.

Av artikel SSC.3 4 d följer vidare att protokollet inte är tillämpligt på sådana förmåner vid långvarigt vårdbehov som listas i del II i bilaga SSC-1 till protokollet. Vad som avses med långvarigt vårdbehov enligt protokollet definieras i artikel SSC.1 r. Där anges att en förmån vid långvarigt vårdbehov är en vårdförmån eller en

kontantförmån vars syfte är att tillgodose vårdbehoven hos en person som på grund av funktionsnedsättning behöver omfattande stöd, inbegripet men inte begränsat till stöd från en annan person eller andra personer för att utföra nödvändiga aktiviteter i den dagliga livsföringen under en längre tidsperiod för att stödja dennes personliga självständighet. I detta ingår förmåner för samma ändamål som beviljas en person som tillhandahåller sådant stöd. Definitionen av förmåner vid långvarigt vårdbehov är ny i jämförelse med de definitioner som finns i förordning 883/2004. Medlemsstaterna och Förenade kungariket kan till den specialiserade kommittén för samordning av sociala trygghetssystem anmäla ändringar i fråga om vilka förmåner vid långvarigt vårdbehov som ska undantas från protokollets tillämplighet, varefter kommittén kan besluta att ändra i bilaga SSC-1. För svenskt vidkommande har omvårdnadsbidrag enligt 22 kap. SFB och merkostnadsersättning enligt 50 kap. SFB anmälts som kontantförmåner som ska undantas. Vidare har assistansersättning enligt 51 kap. SFB och bilstöd enligt 52 kap. SFB anmälts som vårdförmåner som också ska undantas från tillämpning.

Andra förmåner som inte omfattas av protokollets tillämplighet är familjeförmåner. I svenskt hänseende innebär detta att föräldrapenning, tillfällig föräldrapenning och graviditetspenning inte omfattas av protokollets bestämmelser. Invaliditetsförmåner och arbetslöshetsförmåner omfattas men endast i ett begränsat hänseende och innebär därmed ett avsteg från hur förmånerna samordnas enligt bestämmelserna i förordning 883/2004.

I likhet med förordning 883/2004 ger protokollet möjlighet för medlemsstater att göra undantag från huvudregeln om att det är arbetslandets lagstiftning som ska tillämpas. Undantag kan exempelvis gälla utsändning, dvs. när en arbetstagare sänds ut för att för sin arbetsgivares räkning utföra arbete i en annan stat, eller när en person bedriver verksamhet i två stater (artiklarna SSC.11–12). Vad som gäller för utsända arbetstagare gäller även egenföretagare. EU ska enligt artikel SSC.11 i protokollet underrätta Förenade kunga-riket om dels vilka medlemsstater som anmält att de vill göra avsteg från huvudregeln om arbetslandets lagstiftning vid utsändning, dels vilka medlemsstater som anmält att de inte kommer att göra avsteg och vilka medlemsstater som inte meddelat sin inställning till utsändning. Samtliga 27 medlemsstater har anmält att de avser att

göra avsteg från huvudregeln att arbetslandets lagstiftning ska gälla, i de fall då det rör sig om utsändning.

3.2.1 Den rättsliga grunden för handels- och samarbetsavtalet samt protokollets direkta tillämplighet

Frågan om den rättsliga grunden för handels- och samarbetsavtalet samt frågan om avtalets direkta tillämplighet har bl.a. behandlats i propositionen Kompletterande bestämmelser till vissa delar av avtalet mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket (prop. 2020/21:197). Avtalet mellan EU och Förenade kungariket är att anse som ett internationellt avtal i enlighet med avdelning V i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Avtalet har undertecknats med artikel 217 i EUF-fördraget som rättslig grund. Enligt den artikeln kan unionen med ett tredjeland, i detta fall Förenade kungariket, ingå avtal som innebär associering med ömsesidiga rättigheter och förpliktelser, gemensamt uppträdande och särskilda förfaranden. Avtalet utgör därmed EU-rätt och är en integrerad del av EU:s rättsordning.

Avtalet är direkt tillämpligt i varje stat. Avtalet får inte införlivas i eller omvandlas till nationell rätt. Staterna får alltså inte utfärda bestämmelser i sådana frågor som regleras i avtalet, och den nationella lagstiftaren kan inte skriva egna förarbeten eller andra typer av förtydliganden om hur avtalet ska tillämpas. Staterna har också en skyldighet att se till att avtalet kan tillämpas i praktiken och få effektivt genomslag. Det förutsätter att vissa nationella bestämmelser finns som kompletterar avtalet i svensk lagstiftning. Hur avtalet ska tolkas och tillämpas är en fråga för de tillämpande myndigheterna och i förekommande fall de nationella domstolarna. I sista hand finns det en tvistlösningsmekanism som upprättas med stöd av handels- och samarbetsavtalet.

Protokollet, dess bilagor och tilläggen utgör en del av handels- och samarbetsavtalet och har därmed samma rättsliga grund som avtalet. Protokollet är direkt tillämpligt och eventuell nationell lagstiftning som beslutas för att komplettera protokollet omfattas av de principer som beskrivits ovan.

3.3 Personuppgiftsöverföring mellan medlemsstater och Förenade kungariket

Europeiska kommissionen fattade den 28 juni 2021 ett beslut om adekvat skyddsnivå för överföring av personuppgifter till Storbritannien[1] enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG, (allmän dataskyddsförordning). Beslutet innebär att Förenade kungariket bedömts ha en tillräckligt hög skyddsnivå och att personuppgifter ska kunna överföras från EU till Förenade kungariket utan särskilt tillstånd. Genom adekvansbeslutet underlättas genomförandet av handels- och samarbetsavtalet eftersom det möjliggör fortsatt överföring av personuppgifter då en enskild ansöker om en social trygghetsförmån med stöd av protokollet. Beslutets giltighetstid har begränsats till fyra år och en ny prövning kommer att ske när tiden löper ut.

[1] Commission implementing decision of 28.6.2021 pursuant to Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council on the adequate protection of personal data by the United Kingdom, Brussels, 28.6.2021 C(2021) 4800 final.

4 Överväganden och förslag

4.1 Kompletterande bestämmelser med anledning av protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen

4.1.1 Övergripande bedömning

Bedömning: Kompletterande bestämmelser behöver införas i nationella författningar bl.a. för att klargöra vilka rättigheter enligt förordning 883/2004 som fortfarande ska gälla i situationer som omfattas av protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen mellan EU och Förenade kungariket.

Skälen för bedömningen: Protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen är direkt tillämpligt, men det finns ett behov av kompletterande bestämmelser för att stödja den praktiska tillämpningen av protokollet i nationellt hänseende.

Bestämmelserna i protokollet överensstämmer i stor utsträckning med regleringen i förordning 883/2004. Det finns emellertid vissa tydliga skillnader, t.ex. att familjeförmåner eller uttryckligen upptagna förmåner vid långvarigt vårdbehov inte omfattas av protokollets bestämmelser. Invaliditetsförmåner samordnas även delvis annorlunda än enligt förordning 883/2004. Motsvarande kompletteringar som de som föreslås i denna promemoria har tidigare införts i nationell rätt med anledning av förordning 883/2004. Mot bakgrund av likheterna mellan den reglering som följer av förordning 883/2004 och den som följer av protokollet bedöms det i nu aktuella delar vara ändamålsenligt att kompletteringar i den nationella lagstiftningen utformas på samma eller liknande sätt som redan gäller för förordning 883/2004.

Kompletterande bestämmelser är nödvändiga t.ex. för att peka ut ansvarig region för att tillhandahålla vård åt personer som, utan att vara bosatta i Sverige, till följd av handels- och samarbetsavtalet har rätt till vård här. Andra kompletterande bestämmelser syftar till att möjliggöra en tillämpning som ligger i linje med tillämpningen enligt förordning 883/2004, t.ex. regleringen av hur kostnadsansvaret ska fördelas mellan de svenska regionerna för vård med anledning av protokollet och bestämmelser om omprövning och överklagande av beslut om intyg som utfärdats med anledning av protokollet. Tanken är att kompletteringarna ska innebära en kontinuitet i den praktiska tillämpningen eftersom protokollet, i här relevanta delar, inte avviker från vad som tidigare gällt enligt förordning 883/2004.

4.1.2 Behandling av personuppgifter

Bedömning: Det behövs inga särskilda bestämmelser om överföring av personuppgifter mellan Sverige och Förenade kungariket eller för annan behandling av personuppgifter med anledning av förslagen i denna promemoria.

Skälen för bedömningen: Tillämpningen av protokollet kommer att medföra behandling av personuppgifter i form av överföring av sådana uppgifter mellan Sverige och Förenade kungariket, s.k. tredjelandsöverföring. Dataskyddsförordningen omfattar såväl behandling av personuppgifter som överföring av personuppgifter till tredjeländer. Vad gäller personuppgiftsöverföring mellan Sverige (i egenskap av medlemsstat i EU) och Förenade kungariket finns det dock sedan den 28 juni 2021 ett av Europeiska kommissionen utfärdat s.k. adekvansbeslut, som innebär att Förenade kungariket bedöms ha en tillräckligt hög skyddsnivå och att personuppgifter kan överföras från EU till Förenade kungariket utan särskilt tillstånd (läs mer om adekvansbeslutet i avsnitt 3.3). Överföring av personuppgifter i gränsöverskridande ärenden som hanteras mellan medlemsstaternas behöriga institutioner förväntas fortfarande kunna göras på samma sätt som det görs mellan medlemsstaterna vid tillämpning av förordning 883/2004. Vidare förväntas även Förenade kungariket på sikt ansluta sig till det elektroniska system för informationsutbyte av socialförsäkringsuppgifter som upprättas för

ändamålet att hantera gränsöverskridande ärenden. Detta är emellertid ännu inte fastställt även om det genom artikel SSCI 4.3 i bilaga SSC-7 till protokollet finns en rättslig grund för denna typ av hantering.

Tillämpningen av protokollet och de föreslagna kompletterande bestämmelserna kommer också, liksom vid hanteringen av ärenden kopplade till förordning 883/2004, fortsätta att medföra behandling av personuppgifter vid t.ex. journalföring inom sjukvården och vid myndigheternas handläggning av ärenden vid samråd och beslut. Det kommer att vara fråga om samma typ av personuppgiftsbehandling som tidigare föranletts av förordning 883/2004, men som nu kommer att ske med anledning av protokollet. De personuppgifter som kan komma att behöva behandlas är bl.a. uppgifter om namn, adress, nationalitet, hur länge en försäkrad person har vistats i Sverige och skälet för vistelsen, dvs. om den avser arbete, studier eller anknytning till någon som t.ex. arbetar i Sverige. Det kan också bli fråga om att behandla känsliga uppgifter som rör hälsa eller medicinska tillstånd m.m. Syftet med behandlingen av personuppgifter kommer bl.a. att vara att utreda och bedöma rätten till förmåner samt att betala ut ersättning.

De aktörer – kommuner, regioner, Försäkringskassan och privata vårdgivare m.fl. – som kommer att behandla personuppgifter med anledning av protokollet ska följa dataskyddsförordningens reglering. Lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning innehåller bestämmelser som kompletterar dataskyddsförordningen. Behandling av personuppgifter inom vården och vid expediering av förordnade läkemedel regleras förutom av dataskyddsförordningen av patientdatalagen (2008:355), apoteksdatalagen (2009:367) och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Försäkringskassans behandling av personuppgifter styrs utöver den generella regleringen av 114 kap. SFB, lagen (2001:99) om den officiella statistiken med tillhörande förordningar, förordningen (2003:766) om behandling av personuppgifter inom socialförsäkringens administration och offentlighets- och sekretesslagen.

De olika aktörernas behandling av personuppgifter med anledning av protokollet kommer därmed att omfattas av samma dataskyddsreglering som gäller för aktörernas behandling av personuppgifter i övrigt. Det innebär att de skyddsåtgärder som

följer av dessa regelverk kommer att gälla vid personuppgiftsbehandlingen, t.ex. patientdatalagens bestämmelser om inre sekretess och bestämmelserna i 114 kap. SFB, om bl.a. behandling av känsliga personuppgifter, sökningsbegränsningar, kontrollverksamhet och tystnadsplikt.

Den personuppgiftsbehandling som förslagen kommer att ge upphov till är en nödvändig konsekvens av att enskilda ska kunna åberopa sina rättigheter enligt protokollet. Personuppgiftsbehandlingen är också nödvändig för att berörda aktörer ska kunna bedöma den enskildes rätt till förmåner enligt protokollet. Som framgått kommer behandlingen att omfattas av befintlig reglering för dataskydd och personuppgiftsbehandling.

En översyn och anpassning till dataskyddsförordningen av bl.a. patientdatalagen, apoteksdatalagen och 114 kap. SFB genomfördes 2018. I det lagstiftningsärendet uttalades att den gällande regleringen är förenlig med dataskyddsförordningen (prop. 2017/18:171 s. 76 f.). Den behandling av personuppgifter som blir följden av förslagen får mot denna bakgrund bedömas ha rättslig grund och vara proportionell i förhållande till behovet av behandlingen och skyddet för den personliga integriteten.

4.2 Författningsändringar inom socialförsäkringsområdet

4.2.1 Försäkringstillhörighet för lokalt anställda vid svenska utlandsmyndigheter

Förslag: En hänvisning till handels- och samarbetsavtalet ska tas in i 4 kap. 5 a § SFB för att klargöra att en person som är lokalt anställd vid en svensk utlandsmyndighet inte anses som offentligt anställd vid tillämpningen av avtalet.

Paragrafens beteckning ska ändras till 4 kap. 6 § SFB och en hänvisning till den nya 4 kap. 6 § ska tas in i 4 kap. 1 § SFB.

Skälen för förslaget: Av 4 kap. 5 a § SFB följer att en person som är lokalt anställd vid en svensk utlandsmyndighet inte är försäkrad enligt SFB. Vidare anges att en sådan person inte ska anses som

offentligt anställd när förordning 883/2004 tillämpas. Denna nationella bestämmelse infördes för att klargöra hur förordning 883/2004 ska tillämpas i detta avseende.

Huvudregeln i protokollet är att en person omfattas av reglerna i den stat där han eller hon förvärvsarbetar (artikel SSC.10.3 a). Motsvarande huvudregel finns i förordning 883/2004 (artikel 11.3 a). För offentligt anställda finns emellertid en särbestämmelse som innebär att de omfattas av lagstiftningen i den medlemsstat till vilken den förvaltning som sysselsätter dem hör (artikel SSC.10.3 b). Denna särbestämmelse är i stort sett identisk med särbestämmelsen för offentligt anställda i förordning 883/2004 (artikel 11.3 b). Bestämmelserna innebär att en offentligt anställd person, oavsett var denne bor, kan utföra arbetet i vilket medlemsland som helst utan att det påverkar vilket lands lagstiftning som ska gälla för honom eller henne. En offentligt anställd definieras i protokollet som en person som betraktas som offentligt anställd eller behandlas som sådan av den stat till vilken den förvaltning som sysselsätter honom eller henne hör (artikel SSC.1 f). Motsvarande definition finns i förordning 883/2004 (artikel 1 d). Sålunda är det varje lands lagstiftning eller praxis som avgör om en person ska betraktas som offentligt anställd.

Bestämmelsen i 4 kap. 5 a § SFB klargör hur artikel 11.3 b i förordning 883/2004 ska tillämpas genom att uttryckligen ange att en person som är lokalt anställd vid en svensk utlandsmyndighet inte ska anses som offentligt anställd i Sverige. Lokalt anställda vid svensk utlandsmyndighet omfattas därför inte av SFB när svenska myndigheter tillämpar förordning 883/2004 utan av arbetslandets lagstiftning i enlighet med huvudregeln i förordningen.

Det är rimligt att tillämpningen av protokollet vad gäller försäkringstillhörigheten för lokalanställda vid svenska utlandsmyndigheter i Förenade kungariket ligger i linje med hur förordning 883/2004 tillämpas. Det bör inte finnas några oklarheter i fråga om hur protokollet ska tillämpas i detta avseende. Därför är det av vikt att i 4 kap. 5 a § SFB införa motsvarande klargörande hänvisning till avtalet som redan finns till förordning 883/2004.

Härutöver ska av redaktionella skäl paragrafens beteckning ändras till 4 kap. 6 § SFB och en hänvisning till denna ska tas in i kapitlets innehållsbestämmelse i 4 kap. 1 § SFB.

4.2.2 Ändring, omprövning och överklagande av beslut om intyg om social trygghet

Förslag: En hänvisning till handels- och samarbetsavtalet ska tas in i 113 kap. 2 § andra stycket SFB för att klargöra att beslut i ärenden om utfärdande av intyg för tillämpning av avtalet får ändras, omprövas och överklagas med tillämpning av bestämmelserna i 113 kap. 3–21 §§ SFB.

Skälen för förslaget: När anställda, egenföretagare och deras anhöriga befinner sig i en gränsöverskridande situation där förordning 883/2004 är tillämplig, krävs i ett antal situationer att den enskilde kan visa upp intyg, t.ex. om tillämplig lagstiftning, för att kunna göra anspråk på vissa rättigheter eller undgå att betala sociala avgifter i ett visst land. Intyg som påvisar svenska förhållanden utfärdas av berörda svenska myndigheter. Beslut om utfärdande av intyg för tillämpning av förordning 883/2004 kan i dag ändras, omprövas och överklagas enligt bestämmelserna i SFB. För beslut om utfärdande av intyg om t.ex. tillämplig lagstiftning enligt bilaterala avtal om social trygghet som Sverige har ingått, är det däremot de allmänna bestämmelserna om ändring och överklagande i förvaltningslagen (2017:900), förkortad FL, som gäller. Den ordning avseende ändring, omprövning och överklagande som stadgas i SFB är till fördel för den enskilde jämfört med vad som gäller enligt FL.

I nuläget är det inte helt klart vilka intyg som kommer att utfärdas med stöd av protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen till handels- och samarbetsavtalet eftersom detta ska beslutas gemensamt av EU och Förenade kungariket (artikel SSCI.4 i bilaga SSC-7 till protokollet). Det är emellertid rimligt att anta att intyg kommer att användas eftersom sådana är nödvändiga för att få till en väl fungerande tillämpning av avtalet samt en effektiv handläggning av ärenden. Ett antal bestämmelser ger även stöd för att olika intyg kommer att behöva utfärdas. Artikel SSCI.4 i bilaga SSC-7 till protokollet anger övergripande att den specialiserade kommittén ska komma överens om struktur, innehåll och format för de formulär och handlingar som utfärdas på staternas vägnar för genomförandet av protokollet. Artikel SSCI.16.2 i bilaga SSC-7 till protokollet anger att den

behöriga institutionen i den stat vars lagstiftning är tillämplig på begäran av den berörda personen eller av arbetsgivaren ska utfärda ett intyg om att dess lagstiftning är tillämplig. Ytterligare ett exempel är att giltig handling behöver visas upp för att en person ska ha rätt till vårdförmåner om han eller hon vistas i en annan stat än i den behöriga staten (artikel SSC.17 c i protokollet och artiklarna SSCI.22.1–2 i bilaga SSC-7 till protokollet). Under en övergångsperiod kan de befintliga formulär och handlingar som fanns strax före protokollets ikraftträdande fortsätta att användas under den tid som den specialiserade kommittén för samordning av de sociala trygghetssystemen fastställer (artikel SSCI.75 i bilaga SSC-7 till protokollet). Sluttiden för denna övergångsperiod har ännu inte fastställts.

Det är angeläget att beslut om intyg som kommer att utfärdas för tillämpningen av handels- och samarbetsavtalet kan ändras, omprövas och överklagas med stöd av befintliga bestämmelser i SFB på samma sätt som de intyg som utfärdas för tillämpningen av förordning 883/2004. Då bibehålls en kontinuitet i fråga om utfärdande av intyg för tid när Förenade kungariket var medlem i EU, under övergångsperioden samt för tiden efter övergångsperiodens slut. Även om protokollet med bilagor till handels- och samarbetsavtalet inte är fullt lika omfattande och långtgående som förordning 883/2004 så överensstämmer dess bestämmelser i stor utsträckning med motsvarande bestämmelser i förordning 883/2004. Sammanfattningsvis bedöms det motiverat att även intyg som utfärdas för tillämpning av handels- och samarbetsavtalet omfattas av den särskilda ordning i SFB för ändring, omprövning och överklaganden av beslut om intyg som utfärdas för tillämpning av förordning 883/2004 och inte av de allmänna reglerna i FL. En hänvisning till handels- och samarbetsavtalet bör därför införas i 113 kap. 2 § andra stycket SFB.

4.2.3 Regioners ansvar att tillhandahålla försäkringsmedicinska utredningar

Förslag: En hänvisning till handels- och samarbetsavtalet ska tas in i 3 § andra stycket lagen om försäkringsmedicinska utredningar för att klargöra att en region ansvarar för att tillhandahålla en försäkringsmedicinsk utredning även åt den som, utan att vara bosatt i Sverige, till följd av avtalet är försäkrad här och som är förvärvsverksam eller registrerad som arbetssökande inom regionens område.

Skälen för förslaget: Enligt lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar, förkortad FMU, kan Försäkringskassan begära att en försäkrad genomgår en försäkringsmedicinsk utredning när det behövs för bedömningen av rätt till förmåner enligt SFB. Försäkringsmedicinska utredningar används mestadels inom förmånerna sjukpenning, sjuk- eller aktivitetsersättning och förmåner vid arbetsskada. Vid en försäkringsmedicinsk utredning bedöms en försäkrads funktions- och aktivitetsförmåga. Utredningen anses inte vara hälso- och sjukvård i den mening som avses i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), förkortad HSL. Det är regionerna som tillhandahåller försäkringsmedicinska utredningar på begäran av Försäkringskassan och får ersättning av staten för att genomföra dem. En region ansvarar för att tillhandahålla försäkringsmedicinska utredningar för personer som är försäkrade och bosatta inom den aktuella regionen, men också till personer i andra och mindre vanliga situationer, t.ex. för den som utan att vara bosatt inom regionen är försäkrad i Sverige enligt vad som följer av förordning 883/2004 och som är förvärvsverksam eller registrerad som arbetssökande inom regionens område.

Av förordning 883/2004 följer att en person kan vara försäkrad för socialförsäkringsförmåner i Sverige utan att vara bosatt i landet. Motsvarande gäller enligt protokollet till handels- och samarbetsavtalet. Det finns, och kommer även framöver att finnas, personer som befinner sig i gränsöverskridande situationer mellan Sverige och Förenade kungariket och som är försäkrade i Sverige men bosatta i Förenade kungariket och där Försäkringskassan har behov av en försäkringsmedicinsk utredning för att kunna ta ställning till rätten

till ersättning eller andra förmåner enligt SFB. Till exempel kan en person som är bosatt i Förenade kungariket och arbetar i Sverige ha rätt till sjukpenning från Sverige. En person som är bosatt i Förenade kungariket kan vidare vara fortsatt försäkrad i Sverige även om arbetet i Sverige upphör och personen blir arbetslös under sjukperioden. I likhet med ärenden där en försäkrad både är bosatt i och har Sverige som arbetsland kan Försäkringskassan naturligtvis även i dessa ärenden komma fram till att en försäkringsmedicinsk utredning är nödvändig för att kunna bedöma rätten till t.ex. sjukpenning. Det är angeläget att också ärenden där försäkrade befinner sig i en gränsöverskridande situation mellan Sverige och Förenade kungariket kan utredas effektivt. Först efter att lagstiftningen om försäkringsmedicinska utredningar kompletterats så att den inkluderar den som är försäkrad i Sverige enligt handels- och samarbetsavtalet kommer Försäkringskassan att kunna begära av regionerna att tillhandahålla försäkringsmedicinska utredningar för dessa personer. Att inte ha den möjligheten skulle försvåra för Försäkringskassan att få tillräckliga beslutsunderlag för att kunna fatta materiellt riktiga beslut i de ärenden där det finns behov av sådan utredning. En hänvisning till handels- och samarbetsavtalet bör därför föras in i 3 § andra stycket FMU som innebär att en region ansvarar för att tillhandahålla en försäkringsmedicinsk utredning för den som inte är bosatt inom regionen men är försäkrad i Sverige enligt handels- och samarbetsavtalet och som är förvärvsverksam eller registrerad som arbetssökande inom regionens område. Genom den föreslagna kompletteringen kommer regionernas ansvar att tillhandahålla försäkringsmedicinska utredningar vid tillämpning av protokollet att motsvara regionernas ansvar vid tillämpningen av förordning 883/2004.

4.3 Författningsändringar inom hälso- och sjukvård m.m.

4.3.1 Hälso- och sjukvård

Förslag: En hänvisning till handels- och samarbetsavtalet ska tas in i 8 kap. 2 § HSL för att klargöra att regionerna ska erbjuda en

god hälso- och sjukvård åt personer som, utan att vara bosatta i Sverige, till följd av avtalet har rätt till vård här.

En hänvisning är vidare nödvändig för att ange vilken region som ska erbjuda den vård som ska ges till enskilda enligt protokollet.

Skälen för förslaget: Av protokollet följer att personer som omfattas av protokollet har rätt till hälso- och sjukvård vid vistelse i Sverige. Ett tillägg i form av en hänvisning till handels- och samarbetsavtalet ska tas in i 8 kap. 2 § HSL för att klargöra att regionerna ska erbjuda den vård som ska ges enligt protokollet samt för att reglera vilken region som är ansvarig för att erbjuda den aktuella vården.

Av bestämmelsens första stycke ska det således framgå att regionerna ska erbjuda en god hälso- och sjukvård åt den som, utan att vara bosatt här, har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom och moderskap enligt vad som följer av protokollet. Detsamma ska gälla en i Sverige bosatt person som lämnar landet för att studera i Förenade kungariket om han eller hon genomgår en studiestödsberättigande utbildning och omfattas av protokollet.

I bestämmelsens andra stycke preciseras vilken region som ansvarar för att erbjuda den aktuella vården. Vården ska erbjudas av den region inom vars område personen är förvärvsverksam eller, i fråga om en person som är arbetslös, den region inom vars område denne är registrerad som arbetssökande. I den utsträckning familjemedlemmar till dessa personer har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom och moderskap enligt vad som följer av avtalet, ska familjemedlemmarna erbjudas vård av samma region.

Genom det föreslagna tillägget i form av en hänvisning till avtalet i 8 kap. 2 § HSL kommer fördelningen av regionernas ansvar att erbjuda hälso- och sjukvård enligt protokollet följa samma ordning som gäller för den vård som ska erbjudas enligt förordning 883/2004.

4.3.2 Tandvård

Förslag: En hänvisning till handels- och samarbetsavtalet ska tas in i 5 a § tandvårdslagen för att klargöra att regionerna ska erbjuda en god tandvård åt personer som, utan att vara bosatta i

Sverige, till följd av avtalet har rätt till sådan vård här. Vidare är hänvisningen nödvändig för att ange vilken region som ska erbjuda den tandvård som ska ges till enskilda enligt protokollet.

Skälen för förslaget: Tandvård är en vårdförmån som omfattas av protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen. Personer som omfattas av protokollet har därmed rätt till tandvård vid vistelse i Sverige. Genom ett tillägg, motsvarande det som införs i HSL i form av en hänvisning till avtalet i 5 a § tandvårdslagen (1985:125), anges att regionerna ska erbjuda den vård som ska ges enligt protokollet. Hänvisningen är även nödvändig för att klargöra vilken region som ska erbjuda den tandvård som ska ges enligt protokollet.

Av bestämmelsen ska det därmed framgå, utöver vad som framgår av bestämmelsen i dag, att en god tandvård ska erbjudas den, som utan att vara bosatt i Sverige, har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom enligt vad som följer av protokollet. Detsamma ska gälla en i Sverige bosatt person som lämnar landet för att studera i Förenade kungariket om han eller hon genomgår en studiestödsberättigande utbildning samt omfattas av protokollet. Tandvården ska erbjudas av den region inom vars område personen är förvärvsverksam eller, när det gäller en person som är arbetslös, den region inom vars område denne är registrerad som arbetssökande. I den utsträckning familjemedlemmar till dessa personer har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom, enligt vad som följer av protokollet, ska familjemedlemmarna erbjudas tandvård av samma region.

Genom det föreslagna tillägget kommer fördelningen av regionernas ansvar att erbjuda tandvård enligt protokollet följa samma ordning som gäller för den vård som ska erbjudas enligt förordning 883/2004.

4.3.3 Läkemedelsförmåner

Förslag: En hänvisning till handels- och samarbetsavtalet ska tas in i 4 § lagen om läkemedelsförmåner m.m. för att klargöra att vårdförmånerna ska erbjudas den som, utan att vara bosatt i Sverige, har rätt till vårdförmåner vid sjukdom eller moderskap enligt vad som följer av protokollet.

Vidare ska en hänvisning till handels- och samarbetsavtalet tas in i 22 § andra stycket lagen om läkemedelsförmåner m.m. för att ange regionernas kostnadsansvar för läkemedelsförmåner som ska ges till enskilda enligt protokollet.

Skälen för förslaget: Läkemedelsförmåner är vårdförmåner som omfattas av protokollet. I 4 § lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m. regleras bl.a. att den som, utan att vara bosatt här, har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom eller moderskap enligt vad som följer av förordning 883/2004, har rätt till vårdförmåner enligt den aktuella lagen. Genom att en hänvisning till handels- och samarbetsavtalet inkluderas i bestämmelsen förtydligas att regleringen gäller på motsvarande sätt för personer som omfattas av protokollet. Detsamma ska gälla en i Sverige bosatt person som lämnar landet för att studera i Förenade kungariket om han eller hon genomgår en studiestödsberättigande utbildning samt omfattas av protokollet.

I 22 § lagen om läkemedelsförmåner m.m. regleras regionernas kostnadsansvar för läkemedelsförmåner. Av bestämmelsens andra stycke framgår hur ansvaret ska fördelas när den som är berättigad till läkemedelsförmåner inte är bosatt inom någon regions område. I sådana fall ska den region inom vars område den berättigade är förvärvsverksam eller, när det gäller en person som är arbetslös, den region inom vars område personen är registrerad som arbetssökande, svara för kostnaderna för förmånen. I den utsträckning familjemedlemmar till dessa personer har rätt till läkemedelsförmåner i Sverige vid sjukdom och moderskap ska samma region svara för kostnaderna. I bestämmelsen hänvisas till förordning 883/2004. Genom att en hänvisning till handels- och samarbetsavtalet inkluderas i bestämmelsen klargörs att ansvaret för kostnader för läkemedelsförmåner fördelas på samma sätt vid tillämpningen av protokollet som vid tillämpningen av förordning 883/2004.

4.3.4 Statligt tandvårdsstöd, fysioterapiersättning, läkarvårdsersättning samt undersökning, vård, behandling och läkemedel vid allmänfarlig sjukdom

Förslag: En hänvisning till handels- och samarbetsavtalet ska tas in i 1 kap. 5 § lagen om statligt tandvårdsstöd, 2 § lagen om ersättning för fysioterapi, 2 § lagen om läkarvårdsersättning och 7 kap. 3 § smittskyddslagen.

Skälen för förslaget: I 1 kap. 5 § lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd, 2 § lagen (1993:1652) om ersättning för fysioterapi, 2 § lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning och 7 kap. 3 § smittskyddslagen (2004:168) regleras att personer som inte är bosatta i Sverige, men som har rätt till förmåner här vid sjukdom eller moderskap enligt vad som följer av förordning 883/2004, är berättigade till vårdförmåner. En hänvisning till handels- och samarbetsavtalet ska inkluderas i de aktuella bestämmelserna för att förtydliga att regleringen gäller på motsvarande sätt för personer som omfattas av protokollet. Detsamma ska, vid tillämpningen av 2 § lagen om ersättning för fysioterapi och 2 § lagen om läkarvårdsersättning, gälla i Sverige bosatta personer som lämnar landet för att studera i Förenade kungariket om de genomgår en studiestödsberättigande utbildning samt omfattas av protokollet.

4.3.5 Regionernas och kommunernas kostnadsansvar för vård enligt avtalet

Förslag: En hänvisning till handels- och samarbetsavtalet ska tas in i 2 § första stycket 2 lagen om regionernas och kommunernas kostnadsansvar för viss vård i utlandet för att ange regionernas kostnadsansvar för ersättningar som har bestämts enligt protokollet. Vidare ska 2 § andra stycket första meningen justeras på sätt att ordet *till* byts ut mot ordet *avseende*. Detta görs för att ersättningar vid tillämpning av förordning 883/2004 eller protokollet sällan ska betalas ut direkt till patienten utan till ett EU-land respektive Förenade kungariket.

Skälen för förslaget: Fördelningen av kostnadsansvaret för den gränsöverskridande vården följer sedan införandet av lagen

(2013:514) om regionernas och kommunernas kostnadsansvar för viss vård i utlandet, kostnadsansvarslagen, den kostnadsansvarsfördelning som gäller för nationell vård (prop. 2012/13:150 s. 82). I 2 § kostnadsansvarslagen anges att om inget annat sägs i den aktuella lagen har en region kostnadsansvar för ersättningar som har bestämts enligt bl.a. förordning 883/2004. Av bestämmelsens andra stycke framgår att kostnadsansvaret enligt första stycket endast gäller ersättningar som har betalats ut till en patient som vid tiden för den vård ersättningen avser var bosatt inom regionen, eller hade skyddad folkbokföring och stadigvarande vistades inom regionen.

Regionernas kostnadsansvar har således innan Förenade kungariket lämnade EU omfattat kostnader som uppkommit i förhållande till Förenade kungariket genom tillämpningen av förordning 883/2004. För att motsvarande tillämpning ska gälla för de kostnader som är hänförliga till protokollet är det nödvändigt att inkludera ett tillägg i form av en hänvisning till handels- och samarbetsavtalet i bestämmelsen. På så sätt klargörs att regionernas kostnadsansvar även ska omfatta ersättningar som har bestämts enligt protokollet.

Vidare behöver bestämmelsens andra stycke justeras. Detta görs eftersom ersättning vid tillämpning av förordning 883/2004 sällan betalas ut direkt till patienten, utan ersättningen utges direkt till det aktuella EU-landet. Motsvarande förfarande, där kostnader huvudsakligen ska regleras mellan Förenade kungariket och EU:s medlemsstater och inte via den enskilda patienten, kommer att aktualiseras vid tillämpning av protokollet. Bestämmelsens andra stycke behöver därför justeras i förhållande till vad som gäller vid den praktiska tillämpningen av förordning 883/2004 och protokollet. Därför ska bestämmelsen ändras på så sätt att ordet *till* byts ut mot ordet *avseende*. På så sätt får bestämmelsen en för tillämpningen mer ändamålsenlig lydelse och stämmer då också bättre överens med bestämmelsens syfte, dvs. att kostnadsansvaret för den gränsöverskridande vården i huvudsak ska följa den kostnadsansvarsfördelning som gäller för nationell vård (prop. 2012/13:150 s. 81 f.). Det föreslagna förtydligandet i andra stycket avser inte att ändra gällande rätt i de situationer där ersättningen faktiskt har betalats ut *till* en patient. Så sker t.ex. vid tillämpningen av lagen (2013:513) om ersättning för kostnader till

följd av vård i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

4.3.6 Regionernas rätt till ersättning för vårdkostnader hänförliga till avtalet

Förslag: En hänvisning till handels- och samarbetsavtalet ska tas in i 4 § förordningen om ersättningar för vissa vårdkostnader i internationella förhållanden för att ange att Försäkringskassan, i den omfattning regionen inte ska ansvara för kostnaderna, ska ersätta en region för kostnader enligt protokollet som avser hälso- och sjukvård, tandvård, sjukresor, sjuktransporter samt inköp av varor som omfattas av bestämmelserna i lagen om läkemedelsförmåner m.m. Vidare ska en hänvisning till handels- och samarbetsavtalet inkluderas för att ange att regionerna har rätt att av Försäkringskassan få ersättning för personer som vid tillämpningen av protokollet bedöms vara bosatta i Sverige men som inte ska folkbokföras.

En hänvisning till handels- och samarbetsavtalet ska även göras i 11 § förordningen om ersättningar för vissa vårdkostnader i internationella förhållanden för att ange att Försäkringskassan ska samråda med en region, dels inför beslut om tillstånd för planerad vård enligt protokollet, dels inför beslut om ersättning för kostnader som avses i artikel SSCI.23 7 och 8 i bilaga SSC-7 till protokollet.

Skälen för förslaget: Av 4 § förordningen (2013:711) om ersättningar för vissa vårdkostnader i internationella förhållanden framgår när regionerna har rätt att få ersättning från Försäkringskassan för kostnader som har uppkommit till följd av förordning 883/2004 eller som följer av en överenskommelse om social trygghet eller sjukvårdsförmåner mellan Sverige och en annan stat. En hänvisning till handels- och samarbetsavtalet ska inkluderas i den aktuella bestämmelsen för att regioner ska kunna få ersättning från Försäkringskassan för kostnader som har uppkommit till följd av protokollet. En hänvisning till avtalet är även nödvändig för att klargöra att regionerna har rätt att få ersättning från Försäkringskassan för personer som vid tillämpningen av avtalet bedöms vara

bosatta i Sverige men som inte ska folkbokföras. Av bestämmelsens andra stycke framgår att Försäkringskassans ersättningsskyldighet inte gäller kostnader som en region ansvarar för enligt lagen (2013:514) om regionernas och kommunernas kostnadsansvar för viss vård i utlandet.

Av protokollet följer att det i vissa fall krävs tillstånd för resor i syfte att få behandling utanför bosättningsstaten. För att Försäkringskassans skyldighet att samråda med en region inför beslut om sådana tillstånd för planerad vård ska omfatta protokollet föreslås att det i 11 § 1 förordningen om ersättningar för vissa vårdkostnader i internationella förhållanden läggs till en hänvisning till avtalet. Motsvarande samråd sker inför Försäkringskassans beslut om tillstånd för planerad vård enligt förordning 883/2004. Av 11 § 2 i samma förordning följer att Försäkringskassan ska samråda med en region inför beslut om ersättning för kostnader som avses i artiklarna 26 b 7 och 26 c 8 i förordning 987/2009. På samma sätt ska Försäkringskassan samråda med regionerna inför beslut om ersättning för kostnader som avses i artikel SSCI.23 7 och 8 i bilaga SSC-7 till protokollet, och därmed ska en hänvisning till artikeln inkluderas i bestämmelsen.

4.3.7 Hänvisning till protokollet i patientlagen

Bedömning: Det behöver inte särskilt regleras i patientlagen att hälso- och sjukvårdspersonal ska informera patienter om möjligheten att hos Försäkringskassan få upplysningar om vård i Förenade kungariket.

Skälen för bedömningen: Försäkringskassan hanterar ärenden om vårdförmåner i internationella förhållanden, vilket omfattar ärenden som berör länder inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) liksom andra länder. Försäkringskassan hanterar även ärenden om vårdförmåner enligt protokollet. I 3 kap. 2 § 4 patientlagen (2014:821) regleras att hälso- och sjukvårdspersonal ska informera patienter om möjligheten att hos Försäkringskassan få upplysningar om vård i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i Schweiz.

Frågan är om det med anledning av handels- och samarbetsavtalet kan anses nödvändigt att i bestämmelsen inkludera en hänvisning till Förenade kungariket.

Om det i ett enskilt fall skulle behövas, bör en patient givetvis hänvisas vidare för att få mer information om vad som gäller vid gränsöverskridande vård mellan Sverige och Förenade kungariket. Det kan däremot inte anses behövligt att i patientlagen inkludera en särskild reglering om att hälso- och sjukvårdpersonalen ska ge patienter denna typ av information. Den reglering som inkluderats i patientlagen knyter an till genomförandet av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/24/EU av den 9 mars 2011 om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande hälso- och sjukvård, i det följande benämnt patientrörlighetsdirektivet (prop. 2013/14:106 s. 51). Någon heltäckande förteckning över länder som kan aktualiseras vid frågor om internationella vårdförmåner har inte inkluderats i bestämmelsen. Det finns därmed inte skäl att inkludera Förenade kungariket i bestämmelsen.

4.3.8 Hänvisning till protokollet i ersättningslagen

Bedömning: Det är inte nödvändigt att i ersättningslagen inkludera bestämmelser om den lagens förhållande till protokollet.

Skälen för bedömningen: Lagen (2013:513) om ersättning för kostnader till följd av vård i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, ersättningslagen, genomför patientrörlighetsdirektivet. Vårdkostnader som uppkommit i ett annat EU- eller EES-land kan ersättas antingen enligt ersättningslagen eller enligt förordning 883/2004. Regelverken kompletterar varandra, men överlappar också till viss del. Det har därmed varit motiverat att i ersättningslagen inkludera en bestämmelse med upplysning om att bestämmelser om ersättning till patienter för vårdkostnader även finns i förordning 883/2004. Vidare regleras i ersättningslagen att lagen inte ska tillämpas i de fall en patients rätt till ersättning grundar sig på förordning 883/2004. Detta görs för att reglera hur de två regelverken förhåller sig till varandra.

Frågor om ersättning för vårdkostnader som uppkommit vid gränsöverskridande vård mellan Sverige och Förenade kungariket omfattas av protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen. Eventuell överlappning mellan de regelverk som gäller för den gränsöverskridande vården inom EU/EES och protokollet bör inte aktualiseras vid gränsöverskridande vård mellan Sverige och Förenade kungariket. Det är därför inte nödvändigt att i ersättningslagen inkludera upplysningar om regelverkens förhållande till protokollet.

5 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: De föreslagna författningsändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2023.

Bedömning: Det finns inte något behov av övergångsbestämmelser.

Skälen för förslaget och bedömningen: Handels- och samarbetsavtalet och det tillhörande protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen började tillämpas provisoriskt den 1 januari 2021 och trädde i kraft den 1 maj 2021. Som framgår av promemorian behövs kompletterande bestämmelser för att i nationellt hänseende stödja den praktiska tillämpningen av protokollet. Kompletteringar är nödvändiga, dels för att protokollet ska kunna tillämpas i praktiken och få effektivt genomslag dels för att möjliggöra en tillämpning av protokollet som ligger i linje med tillämpningen enligt förordning 883/2004. Därför bör bestämmelserna träda i kraft så snart som möjligt.

Protokollet tillämpas sedan den 1 januari 2021 och detta oberoende av de bestämmelser som föreslås i denna promemoria. De föreslagna bestämmelserna ska därför tillämpas från och med ikraftträdandet på alla situationer som omfattas av protokollet och som inträffat efter att protokollet började tillämpas provisoriskt. Något behov av övergångsbestämmelser bedöms således inte finnas.

6 Konsekvenser

Bedömning: Förslagen kommer inte att innebära några merkostnader för statens budget eller för de myndigheter som berörs. Förslagen bedöms vara förenliga med Sveriges internationella åtaganden och EU-rätten.

De föreslagna bestämmelserna om att peka ut ansvarig region för att tillhandahålla hälso- och sjukvård och regleringen av kostnadsansvaret för sådan vård för personer som omfattas av protokollet innebär att regionernas självstyrelse inskränks. Detsamma gäller för den föreslagna bestämmelsen om vilken region som ska tillhandahålla försäkringsmedicinska utredningar för personer som omfattas av handels- och samarbetsavtalet. Inskränkningarna i den kommunala självstyrelsen bedöms inte gå utöver vad som är nödvändigt.

Skälen för bedömningen

Finansiella konsekvenser och konsekvenser för individen

Syftet med förslagen i promemorian som gäller anpassningar i nationell lagstiftning med anledning av Förenade kungarikets utträde ur EU är att säkerställa att den tillämpning som görs i förhållande till andra EU/EES-stater vad gäller förordning 883/2004 också ska gälla i förhållande till Förenade kungariket i fråga om protokollet till handels- och samarbetsavtalet. Förslagen innebär i sak inga ändringar i förhållande till protokollet. Till följd av att Förenade kungariket numera är ett tredjeland och inte en medlemsstat inom EU/EES omfattar de nationella bestämmelser som hänvisar till EU/EES inte längre Förenade kungariket när

utträdesavtalet inte är tillämpligt. Bestämmelserna i protokollet överensstämmer i stor utsträckning med regleringen i förordning 883/2004, varför det är angeläget att göra nödvändiga anpassningar i den nationella lagstiftningen så att tillämpningen av förordning 883/2004 och handels- och samarbetsavtalet i föreslagna delar sker likformigt.

Förslaget kommer att innebära att alla personer som rör sig mellan Sverige och Förenade kungariket, oavsett om de omfattas av utträdesavtalet eller handels- och samarbetsavtalet, kommer att ha likartat skydd i de delar där den nationella lagstiftningen hänvisar till EU/EES. Det exakta antal personer som kan komma att kunna träffas av förslaget är i det närmaste omöjligt att säga. De personer som redan är bosatta i Förenade kungariket är däremot redan skyddade av utträdesavtalets bestämmelser för så lång tid som den gränsöverskridande situationen består och berörs under den tiden inte av de föreslagna kompletteringarna.

Om förslagen i promemorian inte genomförs, innebär det att de hänvisningar och klargöranden som finns i nationell lagstiftning inte kommer att omfatta personer eller situationer som inbegriper Förenade kungariket när protokollet är tillämpligt.

Förslagen innebär inte högre utgifter för statens budget eftersom de ska ses som komplementära till den lagstiftning som tidigare har gällt då Förenade kungariket var medlem i EU och som är tillämplig för tid för utträdesavtalet.

Konsekvenser för myndigheter

Huvuddelen av förslagen utgör en nödvändig anpassning i nationell lagstiftning för att säkerställa att samma tillämpning i vissa delar även ska göras i enlighet med det nya handels- och samarbetsavtalet. Det rör sig således om anpassningar som sker i huvudsak utifrån bestämmelserna i protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen till handels- och samarbetsavtalet. Det är således inte fråga om ny tillämpning utan klargörande bestämmelser som innebär ett status quo i förhållande till situationer och personer som omfattas av protokollet. Förslagen som berör försäkringsmedicinska utredningar och beslut om utfärdande av intyg om social trygghet är i och för sig inte nödvändiga för att protokollet ska kunna tillämpas,

men bedöms viktiga för att i dessa delar bibehålla samma handläggning av ärenden som görs enligt förordning 883/2004. Sammanfattningsvis torde förslagen inte innebära något merarbete eller merkostnader för myndigheter som berörs jämfört med vad som tidigare varit fallet i förhållande till Förenade kungariket, eftersom förhållandena i princip är oförändrade och hanteringen av ärenden förblir likartad.

Konsekvenser för Sveriges internationella åtaganden

Förslagen i promemorian bedöms vara förenliga med Sveriges internationella åtaganden, exempelvis ratificerade ILO-konventioner. De föreslagna bestämmelserna kommer att tillämpas på alla oavsett medborgarskap. Vidare bedöms förslagen vara förenliga med EU-rätten eftersom anpassningarna bör ses som komplementära i förhållande till handels- och samarbetsavtalet mellan EU och Förenade kungariket.

Konsekvenser för jämställdheten

Det saknas statistik över hur många kvinnor respektive män som befinner sig i, eller kommer att befinna sig i, gränsöverskridande situationer mellan Sverige och Förenade kungariket. Det är vidare inte möjligt att förutsäga hur många av dessa som kommer att ansöka om sociala trygghetsförmåner enligt protokollet eftersom det inte går att förutse i vilken omfattning anställda, egenföretagare och deras familjemedlemmar kommer att röra sig mellan länderna.

Genom förslagen kommer protokollet att tillämpas på ett likartat sätt som förordning 883/2004. Förslagen bedöms inte medföra några ändrade förutsättningar eller skillnader för kvinnor respektive män jämfört med tid då förordning 883/2004 varit tillämplig.

Konsekvenser för den kommunala självstyrelsen

Av 14 kap. 3 § regeringsformen, förkortad RF, framgår att en inskränkning i den kommunala självstyrelsen inte bör gå längre än vad som är nödvändigt med hänsyn till de ändamål som har föranlett den. De föreslagna bestämmelserna om att peka ut ansvarig region för bl.a. hälso- och sjukvård och kostnadsansvar för sådan vård för personer som omfattas av protokollet innebär en mindre förändring av regionernas åligganden i förhållande till vad som gäller i dag. Förslagen får därför betraktas som en inskränkning av den kommunala självstyrelsen. Detsamma gäller för den föreslagna bestämmelsen om vilken region som ska tillhandahålla försäkringsmedicinska utredningar för personer som omfattas av handels- och samarbetsavtalet.

Regionerna har under tiden Förenade kungariket var medlem i EU haft motsvarande ansvar för att tillhandahålla bl.a. hälso- och sjukvård och försäkringsmedicinska utredningar för personer som, utan att vara bosatta i Sverige, har varit försäkrade här. Att bestämmelserna nu kompletteras med hänvisningar till handels- och samarbetsavtalet bedöms innebära att omfattningen av de åligganden som påförs regionerna är begränsat. I den utsträckning påverkan på den kommunala självstyrelsen har behandlats inom ramen för tidigare lagstiftningsprocesser som har föranletts av förordning 883/2004 har regeringen ansett att regleringen utgjort proportionella ingrepp (se t.ex. prop. 2012/13:150 s. 109 f. och prop. 2017/18:224 s. 59 f.). Samma bedömning avseende påverkan på den kommunala självstyrelsen görs nu. Förslagen bedöms alltså vara proportionerliga och godtagbara. Även de föreslagna bestämmelserna om att peka ut ansvarig region för vårdförmåner, som inte tidigare varit föremål för någon proportionalitetsbedömning enligt 14 kap. 3 § RF, bedöms som proportionerliga och godtagbara. Bestämmelserna följer vad som tidigare gällt vid tillämpningen av förordning 883/2004 och är nödvändiga för att tillförsäkra en kontinuitet för vårdförmåner som tidigare tillhandahållits enligt förordning 883/2004 och som nu ska tillhandahållas enligt protokollet.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

4 kap. 1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om
– försäkringsgrenar i 2 §,
– försäkrad och gällande skydd i 3 och 4 §§, och
– internationella förhållanden i 5 *och 6 §§*.

I paragrafen anges innehållet i 4 kap. SFB. Paragrafen kompletteras med en hänvisning till 4 kap. 6 § SFB.

4 kap. 6 §

En person som är lokalt anställd vid en svensk utlandsmyndighet är inte försäkrad enligt denna balk när det gäller den anställningen. En sådan person ska inte anses som offentligt anställd vid tillämpning av förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen, *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan.*

I 4 kap. 6 § första meningen regleras att en person som är lokalt anställd vid en svensk utlandsmyndighet inte är försäkrad enligt SFB. Vidare anges att en sådan person inte ska anses som offentligt anställd när förordning 883/2004 tillämpas. Bestämmelsen infördes för att klargöra hur förordning 883/2004 ska tillämpas i detta avseende (prop. 2012/13:169).

Av redaktionella skäl ändras paragrafens beteckning till 4 kap. 6 § SFB. I paragrafen läggs till en hänvisning till handels- och

samarbetsavtalet. På detta sätt klargörs att lokalt anställda vid svenska utlandsmyndigheter inte ska ses som offentligt anställda vid tillämpningen av avtalet. De lokalt anställda ska alltså omfattas av arbetslandets lagstiftning i enlighet med huvudregeln i protokollet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2.1.

113 kap. 2 §

Beslut i ärenden om förmåner enligt denna balk får ändras, omprövas och överklagas med tillämpning av bestämmelserna i 3–21 §§, om inget annat följer av bestämmelserna i 22–40 §§.

Det som anges i första stycket gäller även beslut i ärenden

– enligt 19 kap. om bidragsskyldigas betalningsskyldighet mot Försäkringskassan, och

– om utfärdande av intyg för tillämpning av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan*.

I paragrafen regleras att, som utgångspunkt, samtliga beslut med anknytning till förmåner enligt SFB får ändras, omprövas och överklagas enligt den ordning som följer av bestämmelserna i 113 kap. SFB.

I paragrafens *andra stycke* läggs till en hänvisning till handels- och samarbetsavtalet. Kompletteringen innebär att beslut om utfärdande av intyg för tillämpning av handels- och samarbetsavtalet omfattas av denna särskilda ordning och inte av de allmänna reglerna i FL.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2.2.

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar

3 §

En regions ansvar enligt 2 § avser försäkrade som är bosatta inom regionen. Detsamma gäller i fråga om försäkrade som har skyddad folkbokföring enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och som stadigvarande vistas inom regionen.

Regionens ansvar omfattar även den som, utan att vara bosatt inom regionen, är försäkrad i Sverige enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen, *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan* och är förvärvsverksam eller registrerad som arbetssökande inom regionens område.

I paragrafen regleras omfattningen av regionernas ansvar som huvudman för försäkringsmedicinska utredningar. Som utgångspunkt är det var den försäkrade är bosatt, i regel folkbokförd, som styr vilken region som ansvarar för att tillhandahålla utredningen. Regionernas ansvar omfattar även den som, utan att vara bosatt inom regionen, är försäkrad i Sverige enligt förordning 883/2004 och är förvärvsverksam eller registrerad som arbetssökande inom regionens område.

I paragrafens *andra stycke* läggs till en hänvisning till handels- och samarbetsavtalet. som innebär att en region ansvarar för att tillhandahålla en försäkringsmedicinsk utredning för den som inte är bosatt inom regionen men som är försäkrad i Sverige enligt handels- och samarbetsavtalet och som är förvärvsverksam eller registrerad som arbetssökande inom regionens område.

Övervägandena finns i avsnitt 4.2.3.

7.3 Förslaget till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)

8 kap. 2 §

Regionen ska även erbjuda en god hälso- och sjukvård åt

1. den som, utan att vara bosatt här, har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom och moderskap enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan*, och

2. den som avses i 5 kap. 7 § första stycket socialförsäkringsbalken och som omfattas av förordningen *eller avtalet.*

Vården ska erbjudas av den region inom vars område personen är förvärvsverksam eller, i fråga om en person som är arbetslös, den region inom vars område denne är registrerad som arbetssökande. I den utsträckning familjemedlemmar till dessa personer har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom och moderskap enligt vad som följer av förordningen, *eller avtalet*, ska familjemedlemmarna erbjudas vård av samma region. Om familjemedlemmarna är bosatta i Sverige gäller dock 1 §.

I paragrafen regleras omfattningen av regionernas ansvar som huvudman för hälso- och sjukvård för personer som inte är bosatta, i regel folkbokförda, i regionen.

I paragrafen läggs till hänvisningar till handels- och samarbetsavtalet för att klargöra regionernas ansvar att erbjuda vård som ska ges enligt protokollet och för att reglera vilken region som är ansvarig för att erbjuda den aktuella vården. Hänvisningen till 5 kap. 7 § första stycket SFB innebär att regionernas ansvar även gäller för en i Sverige bosatt person som lämnar landet för att studera i Förenade kungariket om han eller hon genomgår en studiestödsberättigande utbildning och omfattas av protokollet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.1.

7.4 Förslaget till lag om ändring i tandvårdslagen (1985:125)

5 a §

Regionen ska även erbjuda en god tandvård åt dem som, utan att vara bosatta i Sverige, har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan.* Detsamma ska gälla för den som avses i 5 kap. 7 § första stycket socialförsäkringsbalken och som omfattas av nämnda förordning *eller avtal*. Tandvården ska i dessa fall erbjudas av den region inom vars område personen är förvärvsverksam eller, när det gäller en person som är arbetslös, den region inom vars område denne är registrerad som arbetssökande. I den utsträckning familjemedlemmar till dessa personer har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom, enligt vad som följer av den nämnda förordningen *eller avtalet*, ska familjemedlemmarna erbjudas tandvård av samma region. Om familjemedlemmarna är bosatta i Sverige gäller dock 5 §.

I paragrafen regleras omfattningen av regionernas ansvar som huvudman för tandvården för personer som inte är bosatta, i regel folkbokförda, i regionen.

I paragrafen läggs till hänvisningar till handels- och samarbetsavtalet för att klargöra regionernas ansvar att erbjuda tandvård som ska ges enligt protokollet och för att reglera vilken region som är ansvarig för att erbjuda den aktuella tandvården. Hänvisningen till 5 kap. 7 § första stycket SFB innebär att regionernas ansvar även gäller för en i Sverige bosatt person som lämnar landet för att studera i Förenade kungariket om han eller hon genomgår en studiestödsberättigande utbildning och omfattas av protokollet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.2.

7.5 Förslaget till lag om ändring i lagen (2002:160) om läkemedelsförmåner m.m.

4 §

Rätt till förmåner enligt denna lag har

1. den som är bosatt i Sverige,

2. den som, utan att vara bosatt här, har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom eller moderskap enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala *trygghetssystemen eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan*, och

3. den som avses i 5 kap. 7 § första stycket socialförsäkringsbalken och som omfattas av nämnda förordning *eller nämnda avtal*.

Rätt till förmåner enligt 5 och 20 §§ med undantag för varor som avses i 18 § andra punkten har även den som i annat fall, utan att vara bosatt i Sverige, har anställning här.

I paragrafen regleras vilka personer som omfattas av lagens bestämmelser om rätt till förmåner.

I paragrafens *andra och tredje punkter* läggs till hänvisningar till handels- och samarbetsavtalet för att klargöra att den som har rätt till vårdförmåner enligt avtalet har rätt till förmåner enligt lagen. Hänvisningen till 5 kap. 7 § första stycket SFB innebär att även en i Sverige bosatt person som lämnar landet för att studera i Förenade kungariket har rätt till förmåner enligt lagen om han eller hon genomgår en studiestödsberättigande utbildning och omfattas av protokollet.

22 §

Kostnader för förmåner enligt denna lag ersätts av den region inom vars område den berättigade är bosatt.

Om den berättigade inte är bosatt inom någon regions område, ska den region inom vars område den berättigade är förvärvsverksam eller, när det gäller en person som är arbetslös, den region inom vars område personen är registrerad som arbetssökande, svara för kostnader för förmåner enligt denna lag. När det gäller den som är berättigad till förmåner enligt denna lag i egenskap av familjemedlem till anställd eller egenföretagare enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004, *eller avtalet*

om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan, ska i stället den region inom vars område den anställde eller egenföretagaren är förvärvsverksam eller registrerad som arbetssökande svara för kostnaderna för förmånerna.

I andra fall än som avses i första och andra styckena ersätts kostnaderna av den region inom vars område den som förskrivit en förmånsberättigad vara har sin verksamhetsort.

I paragrafen regleras vilken region som har kostnadsansvar för förmåner enligt lagen.

I paragrafens *andra stycke* läggs till en hänvisning till handels- och samarbetsavtalet för att klargöra hur regionernas kostnadsansvar för läkemedelsförmåner ska fördelas när det gäller en förmånsberättigad person som inte är bosatt inom någon regions område. I ett sådant fall ska den region inom vars område personen är förvärvsverksam eller, om personen är arbetslös, den region där personen är registrerad som arbetssökande svara för kostnaderna. För en person som är berättigad till läkemedelsförmåner enligt lagen i egenskap av familjemedlem till en anställd eller egenföretagare enligt handels- och samarbetsavtalet ska den region som har att stå för kostnaderna för den förvärvsverksamme eller arbetslöse ansvara för kostnaderna.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.3.

7.6 Förslaget till lag om ändring i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd

1 kap. 5 §

Statligt tandvårdsstöd får lämnas om patienten, när tandvårdsåtgärden påbörjas,

1. är försäkrad för bosättningsbaserade förmåner enligt 4 och 5 kap. socialförsäkringsbalken, eller

2. utan att vara bosatt här har rätt till förmåner som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan*.

I paragrafen regleras vilka personer som omfattas av lagens bestämmelser om rätt till statligt tandvårdsstöd.

I paragrafens *andra punkt* läggs till en hänvisning till handels- och samarbetsavtalet för att klargöra att regleringen gäller på motsvarande sätt för personer som inte är bosatta i Sverige men som har rätt till förmåner enligt avtalet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.4.

7.7 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:1652) om ersättning för fysioterapi

2 §

Bestämmelserna i denna lag gäller vid fysioterapeutisk behandling av den som är bosatt i Sverige, om inte något annat är särskilt föreskrivet.

Bestämmelserna i denna lag gäller även vid fysioterapeutisk behandling av den som, utan att vara bosatt i Sverige, har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom och moderskap enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan*. Detsamma gäller för den som avses i 5 kap. 7 § första stycket socialförsäkringsbalken och som omfattas av nämnda förordning *eller avtal*.

I paragrafen regleras vilka personer som omfattas av lagens bestämmelser om rätt till fysioterapiersättning.

I paragrafens *andra stycke* läggs till hänvisningar till handels- och samarbetsavtalet för att klargöra att regleringen gäller på motsvarande sätt för personer som inte är bosatta i Sverige men som har rätt till förmåner enligt avtalet. Hänvisningen till 5 kap. 7 § första stycket SFB innebär att även en i Sverige bosatt person som lämnar landet för att studera i Förenade kungariket har rätt till förmåner enligt lagen om han eller hon genomgår en studiestödsberättigande utbildning och omfattas av protokollet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.4.

7.8 Förslaget till lag om ändring i lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning

2 §

Bestämmelserna i denna lag gäller vid vård av den som är bosatt i Sverige, om inte något annat är särskilt föreskrivet.

Bestämmelserna i denna lag gäller även vid vård av den som, utan att vara bosatt i Sverige, har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom och moderskap enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan*. Detsamma ska gälla för den som avses i 5 kap. 7 § första stycket socialförsäkringsbalken och som omfattas av nämnda förordning *eller avtal*.

I paragrafen regleras vilka personer som omfattas av lagens bestämmelser om rätt till läkarvårdsersättning.

I paragrafens *andra stycke* läggs till hänvisningar till handels- och samarbetsavtalet för att klargöra att regleringen gäller på motsvarande sätt för personer som inte är bosatta i Sverige men som har rätt till förmåner enligt avtalet. Hänvisningen till 5 kap. 7 § första stycket SFB innebär att även en i Sverige bosatt person som lämnar landet för att studera i Förenade kungariket har rätt till förmåner enligt lagen om han eller hon genomgår en studiestödsberättigande utbildning och omfattas av protokollet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.4.

7.9 Förslaget till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168)

7 kap. 3 §

Kostnadsfrihet enligt 1 och 2 §§ gäller

1. den som enligt 5 kap. socialförsäkringsbalken är bosatt i Sverige,
2. den som utan att vara bosatt här har rätt till vårdförmåner i Sverige vid sjukdom enligt vad som följer av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de

sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan*,

3. utländska sjömän när det gäller undersökning, vård, behandling och läkemedel vid gonorré, klamydia och syfilis enligt en internationell överenskommelse rörande vissa lättnader för sjömän vid behandling för könssjukdom av den 1 december 1924, och

4. den som omfattas av lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.

I paragrafen regleras vilka personer som omfattas av lagens bestämmelser om rätt till kostnadsfria läkemedel samt kostnadsfri undersökning, vård och behandling.

I *punkten 2* läggs det till en hänvisning till handels- och samarbetsavtalet för att klargöra att bestämmelserna gäller för personer som inte är bosatta i Sverige men som har rätt till vårdförmåner enligt avtalet.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.4.

7.10 Förslaget till lag om ändring i lagen (2013:514) om regionernas och kommunernas kostnadsansvar för viss vård i utlandet

2 §

En region har, om inget annat sägs i denna lag, kostnadsansvar för ersättningar som har bestämts enligt

1. 7, 8 eller 9 § lagen (2013:513) om ersättning för kostnader till följd av vård i ett annat land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller

2. Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 883/2004 av den 29 april 2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen *eller avtalet om handel och samarbete mellan Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, å ena sidan, och Förenade kungariket Storbritannien och Nordirland, å andra sidan.*

Första stycket gäller endast ersättningar som har betalats ut *avseende* en patient som vid tiden för den vård ersättningen avser

1. var bosatt inom regionen, eller

2. hade skyddad folkbokföring enligt 16 § folkbokföringslagen (1991:481) och stadigvarande vistades inom regionen.

I paragrafen regleras för vilka ersättningar och för vilka personer som regionernas kostnadsansvar enligt lagen gäller.

I paragrafens *första stycke* läggs till en hänvisning till handels- och samarbetsavtalet för att klargöra att regionernas kostnadsansvar även ska omfatta ersättningar som har bestämts enligt protokollet.

I paragrafens *andra stycke* första mening byts ordet ”till” ut mot ordet ”avseende” för att förtydliga att det inte endast är ersättning som betalats ut till en patient som omfattas av kostnadsansvaret i första stycket, utan ersättning som betalats ut avseende en patient omfattas också. Det senare kan vara fallet när ersättning har betalats ut direkt till en EU-medlemsstat eller till Förenade kungariket.

Övervägandena finns i avsnitt 4.3.5.